

HELSINGBORG

2016-03-22
PROGRAM
DNR:KN 506/2014
SID 1(14)

Biblioteksplan för Helsingborg 2016- 2019

PROGRAM

PLAN

POLICY

RIKTLINJER

Helsingborgs stads styrdokument

Aktiverande

syftar till förändring och utveckling

PROGRAM – anger långsiktiga ambitioner och viljeinriktningar

PLAN – anger konkreta åtgärder, tidsramar och ansvar

Normerande

reglerar befintlig verksamhet och vårt förhållningssätt till en given situation

POLICY – anger principer och vägledning

RIKTLINJER – anger absoluta gränser och ska-krav

Beslutat av: Kommunfullmäktige

Datum: 22 mars 2016, § 41

Dokumentets giltighet: 2016-2019

Dokumentet gäller för: Kommunstyrelsen och stadens nämnder

Dokumentansvarig: Kulturförvaltningen, Helsingborgs bibliotek

Innehållsförteckning

1	Om biblioteksplanen och biblioteken i Helsingborg	4
1.1	Bakgrund	4
1.2	Prioriterade målgrupper	4
1.3	Metod	4
1.4	Genomförande och uppföljning.....	4
1.5	Helsingborg 2035	5
1.6	Vad som styr biblioteken.....	5
1.7	Samarbete.....	6
1.7.1	Skolan	6
1.7.2	Lokalt.....	6
1.7.3	Regionalt.....	7
1.7.4	Nationellt.....	7
1.7.5	Internationellt	7
1.8	Folkbiblioteken idag	7
1.9	Skolbiblioteken idag	8
2	Biblioteksplan för Helsingborg 2016-2019	9
2.1	Vara en arena för fri åsiktsbildning och fri tillgång till kunskap.....	9
2.2	Skapa välkomnande, kreativa och inspirerande mötesplatser.....	10
2.3	Arbeta läsfrämjande och läsinspirerande	11
2.4	Arbeta med den digitala klyftan	12
2.5	Samarbete.....	13
2.6	Gemensam biblioteksplan för bibliotek Familjen Helsingborg.....	14

1 Om biblioteksplanen och biblioteken i Helsingborg

En biblioteksplan är ett lagstadgat styrdokument som varje kommun ska ha. I Helsingborg är biblioteksplanen en brygga mellan stadens vision Helsingborg 2035 och det dagliga arbetet i biblioteken.

Utifrån Helsingborgs stads riktlinjer för styrdokument utgör biblioteksplanen till sitt innehåll och syfte ett program. I enlighet med bibliotekslagen används istället begreppet biblioteksplan.

1.1 Bakgrund

Samhället är under ständig förändring och biblioteken speglar samhället. Det lokala, nationella och globala samhället är inte det samma som för tio år sedan. Den tekniska utvecklingen har gått snabbt framåt och nya sätt att kommunicera på har skapats. Framtiden är oviss och bjuder på utmaningar som idag inte kan överblickas. För att hänga med i denna utveckling behöver biblioteken ständigt utveckla sig för att fortsätta vara den demokratiska och kunskapsförmedlande aktör som biblioteken är idag.

Inom staden finns både folkbibliotek och skolbibliotek. Denna biblioteksplan gäller för alla dessa bibliotek.

1.2 Prioriterade målgrupper

Stadens bibliotek är till för alla. Enligt bibliotekslagen prioriteras särskilt barn och unga, personer med funktionsnedsättning, personer med annat modersmål än svenska och Sveriges nationella minoriteter.

1.3 Metod

Inför formulerandet av Helsingborgs nya biblioteksplan har det hållits workshops med kulturnämnden, skol- och fritidsförvaltningen, kulturförvaltningen, övriga förvaltningar samt personalen från olika bibliotek. En invånarenkät med 384 respondenter har genomförts.

Alla workshopdeltagare har fått möjlighet att lämna synpunkter på utkast till planen. Kontinuerliga dialoger har förts med kulturnämnden.

1.4 Genomförande och uppföljning

Biblioteksplanen beskriver bibliotekens riktning och den övergripande målsättningen under åren 2016-2019. Planen ska årligen kopplas samman och följas upp i de berörda verksamheternas mål- och resultatstyrning.

Biblioteksplanen är ett stadsövergripande styrande dokument. Kommunfullmäktige har delegerat framtagandet av biblioteksplanen till kulturnämnden. Kulturförvaltningens biblioteksorganisation har huvudansvaret för genomförande och uppföljning av biblioteksplanen.

1.5 Helsingborg 2035

År 2035 ska Helsingborg vara den skapande, pulserande, gemensamma, globala och balanserade staden för människor och företag. Helsingborg är staden för dig som vill något.

Biblioteksplanen knyter på olika sätt an till visionen för Helsingborg 2035.

Här finns möjligheterna för de som vill skapa, bygga, förändra, uppleva och utvecklas

Biblioteken är kreativa rum där helsingborgarna kan inspireras, möta nya världar, ta till sig kunskap, utmanas och utveckla sig själva.

Här uppstår möten, stora och små, där människor växer tillsammans

Biblioteken är kravlösa mötesplatser där folk i alla livsskeden kan använda sig av bibliotekens tjänster, umgås, vara ensamma, studera eller ha möten.

Hos oss finns gemenskap, jämlikhet och tolerans. Här finns lika möjligheter för alla människor

Alla är välkomna till Helsingborgs bibliotek på lika villkor. Här sker möten mellan människor med olika bakgrund. Biblioteken ger möjlighet till fri åsiktsbildning genom fri tillgång till information och upplevelser.

Vi är navet i norra Öresundsregionen som är uppkopplad och sammankopplad med omvärlden. Här är världen alltid nära och närvarande

Helsingborgs bibliotek erbjuder såväl utrustning som vägledning för att motverka den digitala klyftan. Omvärlden öppnas när alla kan ta del av digitaliseringsens möjligheter.

Vi tar ansvar för hur vi använder våra energikällor och naturresurser

Grundidén för bibliotek är att via lån återanvända litteratur. Helsingborgs bibliotek främjar användandet av e-media vilket bidrar till att minska miljöpåverkan.

1.6 Vad som styr biblioteken

Det finns flera styrdokument i Helsingborgs stad som styr och påverkar bibliotekens verksamhet.

De lagar som styr bibliotekens verksamhet är bibliotekslagen (2013:801) och skollagen (2010:800). I den nya bibliotekslagen har folkbiblioteken fått ett större samhällsansvar. Den nya rollen formuleras i bibliotekslagens § 2 som att "verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning". Folkbiblioteken har också fått en breddad målgrupp. Från den gamla bibliotekslagens "alla medborgare" är folkbiblioteken i den nya lagen nu till för "alla", medborgare eller ej.

I skollagen står det att alla elever ska ha tillgång till skolbibliotek.

Skolinspektionen ställer tre krav. Att eleverna har tillgång till ett skolbibliotek i den egna skolenhetens lokaler eller på rimligt avstånd från skolan. Att biblioteket omfattar böcker (såväl facklitteratur som skönlitteratur), informationsteknik och andra medier. Att biblioteket är anpassat till elevernas behov för att främja språkutveckling och stimulera till läsning.

Utöver nationell lagstiftning finns det internationella riktlinjer som påverkar bibliotekens arbete. Bland annat Unescos folkbiblioteks- och skolbiblioteksmanifest och IFLA:s olika biblioteksmanifest. Dessutom FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna, främst artikel 19 som handlar om åsiktsfrihet och yttrandefrihet. En annan viktig deklaration är FN:s barnkonvention.

1.7 Samarbete

Samarbete mellan olika aktörer är viktigt för att tillsammans uppfylla stadens mål. Här beskrivs de samarbeten som är viktigast för biblioteken i Helsingborg.

1.7.1 Skolan

Ett viktigt samarbete är det mellan folkbibliotek och skola. Idag har folkbiblioteken och skolorna ett visst samarbete där vissa områdesbibliotek är kombinerade skol- och folkbibliotek. I andra fall delas personalresurser mellan de två. Via avtal erbjuder folkbiblioteket skolorna biblioteksdatasystem och ett visst stöd i mediehantering såsom urval, inköp och katalogisering. Samarbetet mellan skolor och folkbibliotek kan ökas väsentligt. Bland annat med ökad samlokalisering och i vissa fall med gemensamma utvecklingsinsatser.

1.7.2 Lokalt

Förutom samarbetet med skolan sker det lokalt en mängd olika samarbeten inom både den egna förvaltningen och med andra förvaltningar, ideella organisationer, frivilligverksamhet och med näringslivet.

Exempel på samarbeten är bibliotek och barnavårdscentraler som sedan många år samarbetar kring "Barnets första bok", och språkcaféer som arrangeras i samarbete med socialförvaltningen.

Kultur i stadsdelar är en del av folkbibliotekens verksamhet som till stor del bygger på samarbeten med andra verksamheter och föreningar. Genom Kultur i stadsdelar får barn och unga ta del av Helsingborgs kulturliv. Verksamheten har fokus på ett antal stadsdelar i Helsingborg.

Idé A Drottninghög är en tvärsektoriell verksamhet med samarbete mellan fem olika kommunala förvaltningar. Aktiviteterna styrs utifrån behov och önskemål. Genom samarbete och nätverk skapas ett stort mervärde för invånare som blir del av en kreativ och föränderlig mötesplats där många olika perspektiv möts.

Många ideella krafter verkar inom biblioteksverksamheten. Ett exempel är "Boken kommer" där frivilliga besöker sjuka och äldre som inte längre kan ta sig till biblioteken.

1.7.3 Regionalt

Helsingborg är en del av Bibliotek Familjen Helsingborg. Det är ett samarbete mellan de elva kommunerna Bjuv, Båstad, Helsingborg, Höganäs, Klippan, Landskrona, Perstorp, Svalöv, Åstorp, Ängelholm och Örkelljunga. Samarbetet innebär att besökarna når ett gemensamt digitalt bibliotek på webben och kan låna, beställa och lämna på någon av delregionens 55 bibliotek och ombud. Tillsammans erbjuder dessa bibliotek en halv miljon titlar och över två miljoner böcker, ljudböcker, filmer, tidskrifter, Tv-spel med mera.

Helsingborgs bibliotek är aktiva i samarbeten och utvecklingsprojekt inom Region Skåne genom Kultur Skåne. Kultur Skåne möjliggör också den delregionala satsningen på kompletterande medieförsörjning för att invånarna i kommunerna nordvästra Skåne ska få tillgång till den litteratur som de har behov av.

1.7.4 Nationellt

Helsingborgs bibliotek deltar i det nationella samarbetet mellan bibliotek. Som en del i det ska Helsingborgs bibliotek verka för öppen data och i framtiden delta i de gemensamma nationella bibliotekskatalogerna.

1.7.5 Internationellt

HH-samarbetet är ett samarbete över Öresund, mellan Helsingborg och Helsingør. Syftet är att skapa tillväxt och bra levnadsvillkor för alla som bor i den norra delen av Öresundsregionen, men framför allt i kommunerna Helsingør och Helsingborg. Ett av de prioriterade målen att samarbeta kring är kultur och upplevelser. Där spelar biblioteken på respektive sida av sundet en viktig roll.

Genom den internationella biblioteksorganisationen IFLA arbetar Helsingborgs bibliotek för en internationell utveckling av bibliotek och för att kunskap och information ska finnas fritt tillgängligt för alla på lika villkor.

1.8 Folkbiblioteken idag

Helsingborgs bibliotek är tillgängliga för alla på lika villkor. Folkbiblioteken verkar för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning. Biblioteken främjar även litteraturens ställning, intresset för bildning, upplysning, utbildning och forskning samt andra kulturella verksamheter.

Folkbiblioteken är välkomnande, inspirerande och levande mötesplatser där olika åldrar, grupper, intressen och kulturer möts. Något som det satsats särskilt på är barn och unga. Detta märks bland annat på lokaler som är anpassade efter barn och ungas önskemål och behov.

Till biblioteken kommer människor för att umgås, studera, använda datorer, ha affärsmöten eller för att läsa. Det finns tysta avdelningar för den som söker lugn och ro.

Det finns möjlighet att använda teknik och få handledning för att ta del av den digitala världen. Biblioteken arbetar aktivt med bland annat datorkurser för att minska den digitala klyftan. Utbudet av e-medier för utlåning ökar ständigt.

I Helsingborg finns det ett stadsbibliotek som ligger vid stadsparken samt nio områdesbibliotek: Drottninghög, Elineberg, Laröd, Påarp, Ringstorp, Rosengården, Rydebäck, Råå och Ödåkra. Utöver dessa finns det även en bokbuss. Folkbiblioteken ingår i stadens kulturförvaltning och huvudman för folkbiblioteken är kulturnämnden.

1.9 Skolbiblioteken idag

Skolbibliotekens främsta uppgift är att vara ett stöd för skolans pedagogiska arbete genom att erbjuda böcker, informationsteknik och andra medier anpassade till elevernas behov. Skolbiblioteken arbetar med att främja elevernas språkutveckling och stimulerar till läsning. Biblioteken står till elevernas och lärarnas förfogande och ingår i skolans pedagogiska verksamhet. Därtill kan biblioteken användas som läsande och lärande rum när elever inte har undervisning.

Alla elever vid kommunala skolor i Helsingborg ska ha tillgång till bibliotek. Eleverna kan antingen använda det egna skolbiblioteket, hänvisas till en annan skolas bibliotek eller till ett närliggande folkbibliotek. Biblioteket på Elineberg är ett exempel på ett integrerat folk- och skolbibliotek, öppet för både allmänheten och skolelever.

Det är viktigt att biblioteken är anpassade till elevernas behov eftersom biblioteken ska vara en del av deras utbildning. Biblioteken ska även vara belägna så att samtliga elever har möjlighet att använda dem i sin undervisning.

I skolbiblioteken arbetar antingen en skolbibliotekarie eller en pedagog med särskilt ansvar för biblioteket.

I Helsingborg finns det allt fler förskolor med egna bibliotek.

Huvudman för kommunala skolbibliotek är barn- och utbildningsnämnden. Ett stort ansvar för att eleverna har tillgång till skolbibliotek ligger på respektive skolas rektor.

2 Biblioteksplan för Helsingborg 2016-2019

2.1 Vara en arena för fri åsiktsbildning och fri tillgång till kunskap

Helsingborg vill

- att bibliotek är en viktig aktör för det livslånga lärandet och deltar aktivt i det demokratiska samhället.
- att bibliotek värnar om vars och ens rätt till fri åsiktsbildning och yttrandefrihet samt hjälp till att söka, ta emot och sprida information och idéer.

Hur når vi dit?

- Helsingborgs bibliotek är relevanta för alla helsingborgare genom att fritt tillgängliggöra information. Biblioteket erbjuder ett såväl smalt som brett utbud av böcker, tidningar, e-böcker, Tv-spel, databaser, med mera.
- Helsingborgs bibliotek erbjuder en arena för fri åsiktsbildning och utveckling i det demokratiska samhället. Biblioteket arbetar aktivt för att minska klyftorna och bryta utanförskap. Särskilt prioriterade är barn och unga, personer med funktionsnedsättning, personer med annat modersmål än svenska samt Sveriges nationella minoriteter.
- Helsingborgs bibliotek har en programverksamhet och ett utbud som möter invånarnas intressen. Vissa bibliotek blir profilerade med olika inriktningar.
- Helsingborgs bibliotek strävar efter att medarbetarna ska spegla den mångfald som finns bland helsingborgarna och att de har den kompetens som krävs för att möta omvärldens förändrade krav.

2.2 Skapa välkomnande, kreativa och inspirerande mötesplatser

Helsingborg vill

- att alla helsingborgare ska känna glädje över att använda Helsingborgs bibliotek.
- att Helsingborgs bibliotek blir naturliga brobyggande mötesplatser som levandegör staden och är tillgängliga utifrån helsingborgarnas behov.
- att Helsingborgs bibliotek ska vara en lustfylld, inspirerande och kreativ miljö.
- att Helsingborgs bibliotek tar ansvar för att energikällor och naturresurser används på ett hållbart sätt.

Hur når vi dit?

- Helsingborgs bibliotek arbetar aktivt för att vara en välkomnande mötesplats. Rum för skapande finns tillgängliga. Där möts, samarbetar och skapar människor med olika erfarenheter och kunskaper. Fler bibliotek blir mer öppna.
- Helsingborgs bibliotek har en välkomnande, lekfull, kreativ och aktiverande miljö för barn och unga.
- Helsingborgs bibliotek arbetar för att öka samlokalisering med andra verksamheter i staden. Bibliotekens tillgänglighet och placering ses över.
- Helsingborgs bibliotek är proaktiva och verkar utanför sina egna lokaler för att möta nya målgrupper.
- Helsingborgs bibliotek arbetar med den utvidgade upplevelsen i form av varierade program och arrangemang.
- Helsingborgs bibliotek är aktiva och synliga i sociala medier och i det digitala biblioteket.
- Helsingborgs bibliotek är effektiva i energianvändningen och sprider kunskap om en ekologisk hållbar utveckling.

2.3 Arbeta läsfrämjande och läsinspirerande

Helsingborg vill

- att helsingborgarnas intresse för litteratur ska öka och att Helsingborg ska bli en läsande stad.
- att särskilt fokus läggs på prioriterade målgrupper.
- att Helsingborgs bibliotek är det självklara navet för litteraturförmedling och läsinspiration. Biblioteket är stadens "litteraturhus".

Hur når vi dit?

- Helsingborgs bibliotek arbetar med inspiration och med den fördjupade läsoplevelsen för helsingborgarna.
- Helsingborgs bibliotek arbetar aktivt med prioriterade målgruppers språkutveckling och ökad läsförmåga.
- Helsingborgs bibliotek arbetar brett med berättelsen genom olika medier och format. Detta görs genom eget skapande och genom andras texter.
- Helsingborgs bibliotek ökar samarbetet med skolverksamheten, vuxenutbildningen och SFI (Svenska för invandrare).

2.4 Arbeta med den digitala klyftan

Helsingborg vill

- att medie- och informationskompetensen ska öka bland helsingborgarna.
- att den digitala klyftan i Helsingborg ska minska.
- att tillgången till den digitala arenan ska öka med hjälp av användbar och tillgänglig teknik.

Hur når vi dit?

- Helsingborgs bibliotek har utbildningsinsatser som riktar sig till helsingborgare som önskar bli bättre på sökmetodik, källkritik och informationsanvändande.
- Helsingborgs bibliotek utvecklar det digitala biblioteket där kunskap, kultur och läsinspiration är i fokus.
- Helsingborgs bibliotek handleder i användandet av teknik för att underlätta för helsingborgarna att ta del av digitala samhällstjänster, information, e-böcker, appar med mera.
- Helsingborgs bibliotek tillhandahåller i biblioteksverksamheten teknisk utrustning för att kunna vara delaktig i den digitala sfären, med särskilt fokus på prioriterade målgrupper så som personer med funktionsnedsättning.
- Helsingborgs bibliotek stärker personalens kompetens och medvetenhet om digitala medier för att ta tillvara digitaliseringens möjligheter.

2.5 Samarbete

Helsingborg vill

- att samarbetet mellan Helsingborgs folkbibliotek och skolor ska prioriteras.
- att utvecklingen av samarbeten liknande Idé A Drottninghög ska ske i fler stadsdelar.
- att Helsingborgs bibliotek ska samarbeta mer med övriga förvaltningar, föreningar och företag.
- att Helsingborgs bibliotek ska vidareutveckla samarbeten delregionalt, regionalt, nationellt och internationellt.

Hur når vi dit?

- Helsingborgs bibliotek ökar samlokalisering där både kulturförvaltningen och skol- och fritidsförvaltningen anslår resurser för respektive biblioteksverksamhet.
- Helsingborgs bibliotek stärker samarbetet med andra verksamheter för att utveckla mötesplatser inom staden. Därtill sker det ett utvecklat samarbete för att kunna bedriva biblioteksverksamhet utanför bibliotekets lokaler.
- Helsingborgs bibliotek utvecklar programutbudet genom ett ökat samarbete med föreningar, kreativa näringar och den ideella sektorn.
- Helsingborgs bibliotek tar tillvara digitaliseringens möjligheter genom att samarbeta med olika aktörer inom staden.

2.6 Gemensam biblioteksplan för bibliotek Familjen Helsingborg

Gemensamt har biblioteken inom Familjen Helsingborg tagit fram följande beskrivning av det delregionala samarbetet.

Biblioteken inom Familjen Helsingborg ska gemensamt utveckla ett samarbete som ger styrka och energi till såväl daglig verksamhet som till det övergripande strategiska utvecklingsarbetet. Ett väl utvecklat samarbete ger verksamheterna möjlighet till framkantsplacering när det gäller bibliotekens framtida funktion och därmed möjlighet att även fungera som inspirationskälla för andra.

Familjen Helsingborg och dess biblioteksverksamhet skapar framtidens bibliotek och är medspelare i samhällsutvecklingen. Viktiga dimensioner bevaras samtidigt som utrymme ges för nya influenser. Det positiva varumärket hålls vitalt och nya funktioner etableras.

Biblioteken inom Familjen Helsingborg ska utarbeta former för att

- i samverkan med civilsamhälle och näringsliv utveckla innovativa obeprövade lösningar för nya biblioteksarenor
- stärka biblioteket som mötesplats till att motsvara samtidens behov av mångfunktionell plats
- utveckla det digitala biblioteket med den gemensamma webbsidan som främsta verktyg
- optimera resursanvändningen för medieförsörjning gällande såväl digitalt som tryckt material
- förmedla det skrivna ordet via konstnärliga uttrycksformer och digitala lösningar
- nyttja kraften i den neutrala plats som biblioteket utgör och medvetet använda medie-, teknik- och evenemangsutbud som verktyg för integration och lika villkor
- kompetensutveckla i linje med det strategiska och visionära arbete som pågår
- omvärldsbevaka skeenden inom informations- och biblioteksområdet

